

ΠΡΟΤΥΠΟ

Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος – Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή
Μέρος 5: Απαιτήσεις για τη μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά τον ν. 2121/1993 (Α' 25) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση Βέρνης, που έχει κυρωθεί με τον ν. 100/1975 (Α' 162), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, καθώς και η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιοδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή σε άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
1. Αντικείμενο – Πεδίο εφαρμογής	5
2. Ορισμοί	5
3. Παραπομπές σε πρότυπα και λοιπά τυποποιητικά έγγραφα	6
4. Μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά	6
4.1 Βασικές απαιτήσεις	6
4.2 Παραλαβή πρώτων υλών	6
4.3 Διαδικασία μεταποίησης	7
4.4 Εγκαταστάσεις, μέσα & εξοπλισμός	7
4.4.1 Βασικές απαιτήσεις	7
4.4.2 Χώροι παραγωγικών διεργασιών/συντήρησης/αποθήκευσης προϊόντων	7
4.5 Ιχνηλασιμότητα	8
4.6 Επισήμανση μεταποιημένων προϊόντων	8
4.7 Υγεία, ασφάλεια και κατάρτιση εργαζομένων	9
4.8 Διαχείριση κρίσεων	9
4.9 Εσωτερική επιθεώρηση	9
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	10

Εισαγωγή

Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση είναι μια εναλλακτική της συμβατικής, φιλοπεριβαλλοντική μέθοδος γεωργικής παραγωγής, η οποία στηρίζεται στην ορθολογική χρήση όλων των εισροών της καλλιέργειας, τη μείωση της χρήσης χημικών σκευασμάτων και τη μη ανεξέλεγκτη εφαρμογή καλλιεργητικών επεμβάσεων. Όμως η Ολοκληρωμένη Διαχείριση δεν περιλαμβάνει μόνο απαιτήσεις για την καλλιέργεια, αλλά επεκτείνεται και σε άλλα στάδια παραγωγικών διαδικασιών που περιλαμβάνουν την περαιτέρω επεξεργασία των προϊόντων, τη μεταποίηση, τη συσκευασία και τη διάθεσή τους στην αγορά.

Το πρότυπο αυτό περιγράφει τις απαιτήσεις ως προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις που παραλαμβάνουν προϊόντα που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τους κανόνες της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, προκειμένου να τα μεταποιήσουν και να τα διαθέσουν στην αγορά ως προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης. Οι απαιτήσεις αυτές βασίζονται:

- στην τήρηση της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων (τα οποία έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2, 2-3 ή 2-4) από την παραλαβή τους στην επιχείρηση, τη διαδικασία μεταποίησής τους μέχρι την παραγωγή και διάθεσή τους ως τελικά προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης,
- στην αποφυγή επιμόλυνσης και υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε όλη την παραγωγική διαδικασία και τους χειρισμούς της επιχείρησης.

Οι απαιτήσεις του προτύπου παρουσιάζονται με τη μορφή «υποχρεούται», «πρέπει» και «συνιστάται» που περιλαμβάνουν τις κάτωθι απαιτήσεις:

Υποχρεούται να εφαρμόζει τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν στη δραστηριότητα της επιχείρησης.

Πρέπει να συμμορφώνεται με τις κύριες απαιτήσεις που δεν έχουν τη μορφή νομικής υποχρέωσης αλλά είναι τεχνικής μορφής.

Συνιστάται να λαμβάνει κατ' επιλογήν μέτρα για την υλοποίηση της συνεχούς βελτίωσης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

1. Αντικείμενο – Πεδίο εφαρμογής

Το παρόν πρότυπο περιγράφει απαιτήσεις για τη μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, τα οποία έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 ή 2-3 ή 2-4 προκειμένου να διασφαλίζεται η ποιότητα και η ιχνηλασιμότητά τους.

Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται από:

α) τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 ή 2-3 ή 2-4 είτε για λογαριασμό τους είτε για λογαριασμό τρίτων,

β) τις επιχειρήσεις που διαθέτουν στην αγορά μεταποιημένα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 ή 2-3 ή 2-4 (προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας).

Το παρόν πρότυπο προδιαγράφει τις απαιτήσεις, ώστε οι ανωτέρω επιχειρήσεις:

α) να σχεδιάζουν, να εφαρμόζουν και να τηρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές για τη μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης,

β) να διασφαλίζουν ότι εφαρμόζονται οι ανωτέρω προδιαγραφές σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που έχουν καθοριστεί,

γ) να αποδεικνύουν τη συμμόρφωση αυτή στα ενδιαφερόμενα μέρη,

δ) να ζητήσουν πιστοποίηση για τη μεταποίηση ή/και για τη διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

2. Ορισμοί

Οι ακόλουθοι ορισμοί ισχύουν για τους σκοπούς του παρόντος προτύπου.

2.1 Προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Τα προϊόντα που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων της σειράς

AGRO 2 και των σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών.

2.2 Πεδίο Πιστοποίησης

Η μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2, 2-3 ή 2-4, καθώς και τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες.

2.3 Επιχείρηση

Η επιχείρηση (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, επιχείρηση ή οργανισμός κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που ανήκει στον ιδιωτικό ή στον δημόσιο τομέα) που μεταποιεί ή/και διαθέτει στην αγορά μεταποιημένα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

2.4 Πιστοποιητικό

Το επίσημο έγγραφο το οποίο εκδίδει ο αναγνωρισμένος Φορέας Πιστοποίησης στη συμβεβλημένη με αυτόν επιχείρηση, η οποία διαπιστώθηκε ότι πληροί τις απαιτήσεις του παρόντος προτύπου και των σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών.

2.5 Σήμα Πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Το κατοχυρωμένο σήμα που εκδίδεται από τον «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ» και βεβαιώνει ότι τα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, συμμορφώνονται συστηματικά με τις απαιτήσεις των προτύπων της σειράς AGRO 2 και των σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών.

2.6 Συσσκευασία

Η διαδικασία η οποία αποσκοπεί στην προστασία του προϊόντος με τη χρησιμοποίηση περιέκτη ή περιτυλίγματος ή οποιουδήποτε άλλου κατάλληλου υλικού.

2.7 Συσσκευασμένα προϊόντα

Ως συσκευασμένα προϊόντα, θεωρούνται αυτά, που διατίθενται στην αγορά σε επώνυμη και κλειστή συσκευασία, στην οποία αναγράφονται οι επιβαλλόμενες από τη νομοθεσία και άλλες διατάξεις ενδείξεις και της οποίας το

άνοιγμα γίνεται μόνο από τον τελικό καταναλωτή με την επισημείωση ότι στην έννοια του όρου καταναλωτής εμπίπτουν και οι πάσης φύσεως μονάδες ομαδικής εστίασης (π.χ. εστιατόρια, νοσοκομεία).

2.8 Μεταποίηση

Ενέργεια με την οποία τροποποιείται ουσιαστικά το αρχικό προϊόν, συμπεριλαμβανομένης της θερμικής επεξεργασίας, του καπνίσματος, του αλατίσματος, της ωρίμανσης, της αποξηράνσης, του μαριναρίσματος, της εκχύλισης, της ζύμωσης, της εξώθησης ή συνδυασμού αυτών των μεθόδων και της νηματοποίησης.

2.9 Μη Μεταποιημένα προϊόντα

Προϊόντα, τα οποία δεν έχουν υποστεί μεταποίηση και τα οποία περιλαμβάνουν τα προϊόντα που έχουν υποστεί διαίρεση, χωρισμό, αποκοπή, κοπή, πολτοποίηση, αποφλοιώση, εκδορά, κονιοποίηση, τεμαχισμό, καθαρισμό, καλλωπισμό, άλεση, αφαίρεση του κελύφους, ψύξη, κατάψυξη, βαθιά κατάψυξη ή απόψυξη.

2.10 Μεταποιημένα προϊόντα

Προϊόντα που προέρχονται από τη μεταποίηση μη μεταποιημένων προϊόντων. Τα προϊόντα αυτά είναι δυνατό να περιέχουν συστατικά τα οποία είναι αναγκαία για την παρασκευή τους ή τα οποία τους προσδίδουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

2.11 Ιχνηλασιμότητα

Η ικανότητα να προσδιορίζεται η προέλευση, η ταυτότητα του προϊόντος σε όλα τα στάδια μεταποίησης και διάθεσής του στην αγορά με τη βοήθεια διαδικασιών συγκεκριμένης καταγραφής και ταυτοποίησης.

3. Παραπομπές σε πρότυπα και λοιπά τυποποιητικά έγγραφα

α) **AGRO 2-1:** Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 1: Προδιαγραφή.

β) **AGRO 2-2:** Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 2: Απαιτήσεις για την εφαρμογή στη φυτική παραγωγή.

γ) **AGRO 2-3:** Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 3: Απαιτήσεις για τυποποίηση/συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

δ) **AGRO 2-4:** Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 4: Απαιτήσεις για την εκκόκκιση ή/και διάθεση στην αγορά εκκοκκισμένου βάμβακος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

ε) Κατευθυντήρια Οδηγία για την πιστοποίηση του προτύπου AGRO 2-5

στ) Κανονισμός Χρήσης Σήματος και Ένδειξης προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

4. Μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά

4.1 Βασικές απαιτήσεις

4.1.1 **Υποχρεούται** η επιχείρηση μεταποίησης να εξασφαλίζει την τήρηση των νομικών υποχρεώσεων που αφορούν στον τομέα του περιβάλλοντος και γενικότερα στη λειτουργία της.

4.1.2 **Υποχρεούται** κάθε επιχείρηση να τηρεί τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας των προϊόντων της στο πλαίσιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας.

4.1.3 **Συνιστάται** στις ανωτέρω επιχειρήσεις η εφαρμογή και πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης της ασφάλειας τροφίμων βάσει του προτύπου ISO 22000 ή άλλων σχετικών προτύπων που εφαρμόζονται διεθνώς.

4.1.4 **Συνιστάται** η μέτρηση και καταγραφή του ανθρακικού αποτυπώματος.

4.2 Παραλαβή πρώτων υλών

4.2.1 **Πρέπει** τα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που παραλαμβάνονται:

- α) να προέρχονται από πιστοποιημένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις/επιχειρήσεις σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 ή 2-3 ή 2-4,
- β) να έχουν μεταφερθεί στην επιχείρηση σε κατάλληλες συνθήκες ανάλογα με το προϊόν, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητάς τους,
- γ) να συνοδεύονται από παραστατικά που βεβαιώνουν την προέλευσή τους και την τήρηση της ιχνηλασιμότητάς τους. Η κατάσταση πιστοποίησης του προμηθευτή (ενεργό ή μη πιστοποιητικό, πεδίο πιστοποίησης, διάρκεια ισχύος πιστοποιητικού κλπ) δύναται να επιβεβαιώνεται μέσω του πληροφοριακού συστήματος i-AGRO του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

4.3 Διαδικασία μεταποίησης

4.3.1 **Πρέπει** η επιχείρηση να εξασφαλίζει ότι:

- α) η μεταποίηση και συσκευασία των προϊόντων γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία,
- β) οποιαδήποτε πρόσθετες ή άλλες ύλες χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του τελικού προϊόντος να πληρούν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας όσον αφορά στην ασφάλεια και στην αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων,
- γ) τα υλικά συσκευασίας που χρησιμοποιούνται πληρούν τις απαιτήσεις υγιεινής και δεν επιμολύνουν το προϊόν και στην περίπτωση τροφίμων είναι κατάλληλα για τρόφιμα,
- δ) οι διεργασίες που αφορούν οποιοσδήποτε χειρισμούς των προϊόντων πριν τη συσκευασία τους (π.χ. αποθήκευση, πλύσιμο, ωρίμανση) γίνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται επιμόλυνση και γενικότερα υποβάθμιση της ποιότητάς τους,
- ε) στην περίπτωση συσκευασίας των προϊόντων σε κενό (vacuum) ή σε τροποποιημένες ατμόσφαιρες (modified atmospheres) ή με άλλο τρόπο, διασφαλίζεται η αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητάς τους.

4.3.2 **Πρέπει** η επιχείρηση να πραγματοποιεί ετήσιους δειγματοληπτικούς ελέγχους σε πρώτες ύλες ή/και τελικά προϊόντα βάσει σχεδίου αναλύσεων και δειγματοληψιών κατόπιν τεκμηριωμένης ανάλυσης επικινδυνότητας.

4.3.3 **Πρέπει** οι αναλύσεις να πραγματοποιούνται σε διαπιστευμένα εργαστήρια για τις σχετικές μεθόδους ανάλυσης.

4.3.4 **Πρέπει** τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων να τηρούνται σε αρχεία.

4.4 Εγκαταστάσεις, μέσα & εξοπλισμός

4.4.1 Βασικές απαιτήσεις

4.4.1.1 **Υποχρεούται** η επιχείρηση να εφαρμόζει όλους τους κανόνες για την κατάλληλη κατασκευή των κτιριακών εγκαταστάσεων και την ύπαρξη όλου του απαραίτητου εξοπλισμού, όπως προβλέπεται στην ισχύουσα νομοθεσία, ώστε να διασφαλίζεται η αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων.

4.4.1.2 **Πρέπει** να:

- α) εξασφαλίζεται η σωστή καθαριότητα, απολύμανση και συντήρηση των χώρων, των μέσων και του εξοπλισμού,
- β) αποφεύγονται οι περιβαλλοντικές ή άλλες επιμολύνσεις.

4.4.2 Χώροι παραγωγικών διεργασιών/συντήρησης/αποθήκευσης προϊόντων

4.4.2.1 **Υποχρεούται** η επιχείρηση να εξασφαλίζει ότι:

- α) τηρούνται οι κατάλληλες συνθήκες για την παραγωγή/συντήρηση/αποθήκευση των προϊόντων, (πχ συνθήκες συντήρησης /ψύξης/κατάψυξης/ ξήρανσης /ωρίμανσης/ζύμωσης/άτμισης κλπ) στους χώρους παραγωγικών διεργασιών/συντήρησης/αποθήκευσης,
- β) οι συνθήκες αυτές ελέγχονται και καταγράφονται.

4.5 Ιχνηλασιμότητα

4.5.1 **Πρέπει** η επιχείρηση να καθιερώσει και να τηρεί συνεχώς διαδικασία για:

- a) τον έλεγχο της ταυτότητας των παραλαμβανομένων προϊόντων,
- β) τη διασφάλιση της συνέχειας της ιχνηλασιμότητας κατά τη διάρκεια των οποιωνδήποτε ενδιάμεσων παραγωγικών διαδικασιών/χειρισμών στην επιχείρηση,
- γ) τον έλεγχο της ταυτότητας των παραγόμενων προϊόντων που εξέρχονται από την επιχείρηση, διατηρούμενης της δυνατότητας ανάστροφης επιβεβαίωσης της ιχνηλασιμότητας.

4.5.2 **Πρέπει** η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής να τεκμηριώνεται.

4.5.3 **Πρέπει**, στην περίπτωση που στην επιχείρηση γίνεται μεταποίηση και συσκευασία προϊόντων εκτός Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, αυτή να γίνεται σε διαφορετικό χώρο είτε σε διαφορετικές ώρες ή/και ημέρες λειτουργίας της.

4.5.4 **Πρέπει** η επιχείρηση να τηρεί αρχείο που αφορά στους προμηθευτές προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, στις εισερχόμενες ποσότητες, στην κίνηση των προϊόντων σ' όλα τα στάδια των παραγωγικών διαδικασιών εντός της επιχείρησης, στους αποδέκτες και στον προορισμό των εξερχόμενων ποσοτήτων των τελικών προϊόντων, καθώς και στη σχέση μεταξύ κάθε παρτίδας εισροών αρχικών προϊόντων και κάθε παρτίδας εκροών τελικών προϊόντων.

4.5.5 **Συνιστάται** τα προϊόντα να φέρουν επί της συσκευασίας τους Γραμμωτό Κώδικα (barcode), που να περιλαμβάνει στοιχεία παρτιδοποίησης, ώστε μέσω ηλεκτρονικού συστήματος ανάγνωσης του ανωτέρω κώδικα (scanner) να διευκολύνεται ο έλεγχος της ιχνηλασιμότητάς τους.

4.5.6 **Πρέπει** κατά τη διακίνηση των μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (τελικά προϊόντα), αυτά να συνοδεύονται από τα καθορισμένα από την εθνική νομοθεσία

συνοδευτικά έγγραφα (παραστατικά στοιχεία εμπορίας και διακίνησης π.χ. τιμολόγια, δελτία αποστολής), στα οποία πλέον των άλλων αναγράφεται υποχρεωτικά και η ένδειξη «Ολοκληρωμένη Διαχείριση».

4.5.7 **Πρέπει** στο λογιστικό σύστημα της επιχείρησης τα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης να διακρίνονται έναντι των άλλων βάσει του κωδικού αριθμού και της περιγραφής τους, η οποία περιλαμβάνει υποχρεωτικά την ένδειξη «Ολοκληρωμένη Διαχείριση».

4.5.8 **Πρέπει**, στην περίπτωση ανασυσκευασίας μεταποιημένων προϊόντων, να αναγράφονται στοιχεία που να συνδέουν τα τελικά προϊόντα με τα αρχικά συσκευασμένα από τα οποία προήλθαν προκειμένου να διατηρείται η ιχνηλασιμότητά τους.

4.5.9 **Πρέπει** για τη σύνθεση των μεταποιημένων προϊόντων να ισχύουν οι ακόλουθοι όροι:

- a) το μεταποιημένο προϊόν παράγεται από προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρώτες ύλες), έτσι ώστε στη σύσταση του τελικού προϊόντος να συμμετέχουν κατά ποσοστό τουλάχιστον 80% κατά βάρος (δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του βάρους το προστιθέμενο νερό, ζάχαρη ή διαλύματα σακχάρων ή άλλων γλυκαντικών ουσιών και μαγειρικό αλάτι),
- β) στη σύσταση του προϊόντος δεν δύναται να συμμετέχει το ίδιο είδος συστατικού ως Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και ως συμβατικό.

4.5.10 **Πρέπει** η επιχείρηση να ενημερώνει το σχετικό πληροφοριακό σύστημα του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ με στοιχεία που αφορούν στην μεταποίηση και συσκευασία προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος αυτού.

4.6 Επισήμανση μεταποιημένων προϊόντων

4.6.1 **Πρέπει** η επιχείρηση να τηρεί τις απαιτήσεις που περιγράφονται στον Κανονισμό Χρήσης Σήματος και Ένδειξης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

4.6.2 **Πρέπει** η επιχείρηση να μεριμνά για την αναγραφή επί της συσκευασίας του μεταποιημένου προϊόντος όλων των προβλεπόμενων από τον ανωτέρω Κανονισμό στοιχείων, καθώς και των στοιχείων παρτίδας του προϊόντος αυτού.

4.7 Υγεία, ασφάλεια και κατάρτιση εργαζομένων

4.7.1 **Πρέπει** η επιχείρηση να εντοπίζει τους πιθανούς κινδύνους που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και να μεριμνά για τη λήψη κατάλληλων προληπτικών μέτρων.

4.7.2 **Πρέπει** η επιχείρηση να εντοπίζει τις ανάγκες των εργαζομένων στην επιχείρηση για κατάρτιση/επιμόρφωση, οι οποίες θα ικανοποιούνται μέσω της σύνταξης και υλοποίησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε ετήσια βάση.

4.7.3 **Πρέπει** να τηρούνται αρχεία της κατάρτισης/επιμόρφωσης.

4.8 Διαχείριση κρίσεων

4.8.1 **Πρέπει** η επιχείρηση να τηρεί διαδικασία διαχείρισης κρίσεων για τον εντοπισμό, την πρόληψη και το χειρισμό ατυχημάτων, που είναι δυνατόν να συμβούν κατά τη λειτουργία της, καθώς και πιθανών έκτακτων καταστάσεων (π.χ. καταστρεπτικά καιρικά φαινόμενα, πυρκαγιά, εκτεταμένη ρύπανση, πανδημία κλπ).

4.8.2 **Πρέπει** να προβλέπεται στη διαδικασία πρόληψης και αντιμετώπισης κρίσεων ο τρόπος δράσης για την πρόληψη ατυχημάτων ή έκτακτων καταστάσεων και κυρίως για την εξουδετέρωση της επίπτωσης που θα μπορούσαν να έχουν στο περιβάλλον ή στην ποιότητα των προϊόντων.

4.8.3 **Συνιστάται**, οποτεδήποτε είναι πρακτικά εφαρμόσιμο, να γίνονται περιοδικώς ασκήσεις ετοιμότητας.

4.9 Εσωτερική επιθεώρηση

4.9.1 **Πρέπει** η επιχείρηση να διατηρεί διαδικασία περιοδικής εσωτερικής επιθεώρησης, προκειμένου να προσδιορίζεται ο βαθμός υιοθέτησης και τήρησης των απαιτήσεων του παρόντος προτύπου.

4.9.2 **Πρέπει** τα αποτελέσματα των εσωτερικών επιθεωρήσεων να καταγράφονται και τηρούνται σε αρχεία.

4.9.3 **Πρέπει** η εσωτερική επιθεώρηση να περιλαμβάνει:

- α) Έλεγχο των τηρούμενων αρχείων, τα οποία τεκμηριώνουν την τήρηση των απαιτήσεων και διατηρούνται για τουλάχιστον τρία (3) έτη.
- β) Έλεγχο της τήρησης των προδιαγεγραμμένων απαιτήσεων σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.
- γ) Καταγραφή των μη συμμορφώσεων με τις απαιτήσεις του προτύπου και λήψη κατάλληλων διορθωτικών ενεργειών.

4.9.4 **Πρέπει** η επιχείρηση να διενεργεί τουλάχιστον μία εσωτερική επιθεώρηση ετησίως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
(ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ)

Ενδεικτικός και συνοπτικός κατάλογος απαιτούμενων εγγράφων/αρχείων για την τεκμηρίωση της εφαρμογής και της τήρησης των απαιτήσεων του παρόντος προτύπου	Παράγραφος προτύπου AGRO 2-5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Νομιμοποιητικά έγγραφα λειτουργίας της επιχείρησης ▪ Τεκμηρίωση τήρησης απαιτήσεων υγιεινής και ασφάλειας των προϊόντων της πχ σχέδιο HACCP (στην περίπτωση επιχειρήσεων τροφίμων και ζωοτροφών) 	4.1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αρχείο προμηθευτών προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ▪ Περιγραφή διαδικασίας μεταφοράς (τρόπος και συνθήκες) των προϊόντων που εισάγονται στην επιχείρηση ▪ Αρχείο ελέγχου κατάστασης πιστοποίησης προμηθευτών προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ▪ Συνοδευτικά έγγραφα/παραστατικά με στοιχεία ιχνηλασιμότητας των προϊόντων 	4.2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Περιγραφή των διεργασιών που αφορούν οποιουδήποτε χειρισμούς πριν τη συσκευασία των προϊόντων ▪ Αρχείο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων στην περίπτωση υπερβολικής ανάθεσης οποιοδήποτε χειρισμών των προϊόντων ▪ Αρχείο προμηθειών πρόσθετων ή άλλων υλών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή του τελικού προϊόντος ▪ Αρχείο προμηθειών υλικών συσκευασίας ▪ Είδη και επωνυμία τελικών προϊόντων, καθώς και κωδικός και περιγραφή αυτών στο λογιστικό σύστημα της επιχείρησης ▪ Σχέδιο αναλύσεων και δειγματοληψιών με βάση σχετική ανάλυση επικινδυνότητας ▪ Αρχείο αναλύσεων σε πρώτες ύλες ή/και τελικά προϊόντα 	4.3
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Περιγραφή των εγκαταστάσεων, του κύριου εξοπλισμού και αποτύπωσή τους σε τοπογραφικό σκαρίφημα ▪ Αρχείο καταγραφής συνθηκών για την παραγωγή/συντήρηση/αποθήκευση των προϊόντων 	4.4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαδικασία ιχνηλασιμότητας και τεκμηρίωση της εφαρμογής της ▪ Αρχείο αποδεκτών τελικών προϊόντων της επιχείρησης ▪ Αρχείο εισρών και εκρών ▪ Αρχείο συνταγών προϊόντων ▪ Αρχείο παραστατικών διακίνησης προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης 	4.5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αρχείο με υποδείγματα συσκευασιών τελικών προϊόντων (μακέτες) 	4.6
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ετήσια καταγραφή και αποτύπωση πιθανών κινδύνων που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και σχετικών προληπτικών μέτρων ▪ Ετήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ▪ Αρχεία κατάρτισης/επιμόρφωσης 	4.7
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαδικασία διαχείρισης κρίσεων ▪ Αρχείο ασκήσεων και αποτελεσμάτων διαχείρισης κρίσεων 	4.8
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαδικασία εσωτερικής επιθεώρησης ▪ Αρχείο εσωτερικών επιθεωρήσεων, μη συμμορφώσεων και διορθωτικών ενεργειών 	4.9